

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 801-06-3/2023/4
Ljubljana, 2. 11. 2023

EPA 1059-IX

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05-uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US, 21/13 - ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), pripravila

M N E N J E

k Predlogu resolucije o jedrski in sevalni varnosti v Republiki Sloveniji za obdobje 2024–2033 (ReJSV24–33)

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na 16. seji 23. 10. 2023 obravnavala Predlog resolucije o jedrski in sevalni varnosti v Republiki Sloveniji za obdobje 2024–2033 (v nadaljevanju: predlog resolucije), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada.

Komisija **podpira** predlog resolucije.

Komisija ugotavlja, da je predlog resolucije programski dokument, ki predstavlja temeljno politično usmeritev in dolgoročno zavezanost Republike Slovenije k jedrski in sevalni varnosti, njena vsebina pa upošteva temeljne standarde Mednarodne agencije za jedrsko energijo. Predlog resolucije nadgrajuje obstoječo resolucijo, katere veljavnost se izteče konec leta 2023. Slovenija je dobila zdaj veljavno resolucijo na podlagi priporočila Mednarodne agencije za jedrsko energijo, ki je v okviru pregleda slovenskega upravnega okvira predlagala pripravo nacionalne politike in strategije glede jedrske varnosti v Sloveniji.

Predlog resolucije v prvem delu opredeljuje temeljni varnostni cilj ter deset splošnih načel, ki jih poudarja Mednarodna agencija za jedrsko energijo ter so posredno in neposredno že upoštevana v slovenskem pravnem redu. Temeljni cilj jedrske in sevalne varnosti oz. temeljni varnostni cilj je varovanje ljudi in okolja pred škodljivimi učinki ionizirajočih sevanj tako zdaj kot v prihodnosti.

V nadaljevanju je opisana zgodovina razvoja sevalnih dejavnosti v Sloveniji, pri tem pa predlog resolucije poudarja pomembnost varnostnih ukrepov v povezavi z jedrskimi objekti. Najpomembnejši jedrski objekt v Sloveniji je Nuklearna elektrarna Krško (NEK), ki je v letih 2013–2021 izvajala program nadgradnje varnosti, kar je privedlo do odobritve podaljšanja obratovanja do 2043.

Predlog resolucije navaja tudi strateške dokumente, ki predvidevajo nadaljnjo rabo jedrske energije kot nizkoogljičnega vira tudi po koncu obratovanja NEK ter tudi možnost gradnje nove jedrske elektrarne. Poleg tega je naveden raziskovalni reaktor TRIGA Mark II, ki ga upravlja Institut Jožef Stefan, centralno skladišče radioaktivnih odpadkov in Rudnik urana Žirovski vrh, prav tako pa so opisani načrti za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v bližini NEK - gradnja naj bi bila končana 2026, v časovnem načrtu je predvideno redno obratovanje odlagališča v drugi polovici 2027. Omenjena je tudi uporaba različnih virov sevanja v Sloveniji, vključno s prevozi radioaktivnih snovi v skladu z zakonodajo.

Glede na to, da je država na področju jedrske in sevalne varnosti zelo vpeta v mednarodni prostor, predlog resolucije povzema obširen pregled mednarodnega sodelovanja in večstranskih sporazumov. Poudarjena je pomembnost prostega pretoka informacij, izkušenj ter obveznost obveščanja in pomoči ter skrbi za jedrsko varnost. Zaradi vpliva nesreč na tem področju, ki ne poznajo državnih meja, mednarodna skupnost prepozna nujnost medsebojnega sodelovanja, kar se izraža prek številnih mednarodnih pogodb, katerih namen je učinkovito obveščanje in nudenja pomoči. Razširjeno je tudi področje urejanja jedrske varnosti in ravnanja z radioaktivnimi odpadki in posebej izpostavljeno sodelovanje Slovenije v različnih mednarodnih institucijah, ki se ukvarjajo z različnimi vidiki jedrske varnosti.

Kot ugotavlja komisija, predlog resolucije vsebuje tudi nacionalno zakonodajo in podrobneje opisuje temeljne rešitve, ki jih Zakon o varstvu pred ionizirajočim sevanji in jedrski varnosti določa za zagotovitev jedrske in sevalne varnosti.

Šesto poglavje predloga resolucije opisuje institucionalni okvir in opredeljuje vloge in pristojnosti državnih organov ter drugih organizacij, združenj, strokovnih svetov in komisij. Poudarjena je pomembnost ohranitve ločenosti organov, ki skrbijo za razvoj energetske politike, od nadzornih organov (Uprava za jedrsko varnost in Uprava za varstvo pred sevanji).

Predlog resolucije nadalje obravnava ključne vidike zagotavljanja kompetentne strokovne podpore na področju jedrske in sevalne varnosti v Sloveniji (raziskovanje, izobraževanje in usposabljanje), kar je tudi ena od zahtev standarda Mednarodne agencije za jedrsko energijo. Poudarja se, da je nujno, da vsaka država z jedrskim programom ohranja dovolj strokovnega znanja za zagotavljanje visoke stopnje varnosti prebivalstva in sosednjih držav, kar pa je še posebej velik izziv ob morebitni širitvi slovenskega jedrskega programa. Za potrebe nove NEK bo treba zagotoviti dodatne kadre v Upravi za jedrsko varnost in drugih upravnih organih. Dodatne izzive bo prinesla tudi načrtovana uvedba protonske terapije za zdravljenje rakavih bolnikov in gradnja ciklotrona za proizvodnjo radiofarmacevtikov, kar bo zahtevalo dodatno usposabljanje tako pri izvajalcih dejavnosti kot pri Upravi za varstvo pred sevanji in drugih upravnih organih.

Predlog resolucije odpira tudi odprta vprašanja glede kompetentnosti strokovne podpore pristojnih upravnih organov na tem področju ter v tem okviru obravnava pereče probleme, vezane na raziskovanje, razvoj, izobraževanje, usposabljanje. Omenja tudi izzive, s katerimi se soočajo organizacije na področju jedrske varnosti v Sloveniji, kot so pomanjkanje kompetentnih strokovnjakov, staranje kadrov ter potreba po povezovanju med različnimi akterji na tem področju. Poudarjeno je tudi

financiranje raziskav in razvoja na tem področju, zlasti za podporo državne politike in varne uprave jedrske energije in ostalih virov ionizirajočega sevanja.

Predlog resolucije naslavlja tudi sodelovanje javnosti in zavezanost h kakovosti in odličnosti v vodenju in varnostni kulturi. V končnem delu predloga resolucije so konkretizirani podrobnejši cilji in ukrepi za njihovo doseganje ter določeno spremljanje izvajanja resolucije in poročanje o njej.

Komisija podpira predlog resolucije in na njegovo vsebino nima pripomb.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Andrej Poglajen.

Sekretarka
Meta Štembal, l.r.

Predsednik
Dušan Strnad, l.r.